

Klokkerne ringede det tyvende Aarhundrede, Kvindernes Aarhundrede, ind. Vi sov endnu de uskyldiges Søvn, dengang Frihedens Sol gik op over Danmark i Fyrrernes Guldalder; — vi var ikke med, da de oplyste Aser sveg de godtroende Jætter i 1866 og tog det Valhal i Besiddelse, som Jætterne havde hjulpet dem til. — Lad da nu kun hele Landets frigjorte Urkraft slippe sine Hære løs, — lad den privilegerede Valgret samle sine Kæmper til en sidste Kamp for Valhal, — men lad os ikke splitte vore Kræfter i et Opgør, som vi ikke har nogen Part i, saa vist som, vi ingen politisk Fortid har, men kun en Fremtid, som vi skal vogte os vel for at kompromittere. Vi havde haabet at kunne afværge dette Opgør; vi havde tænkt, at denne Forfatningskamp ved Kvinders lovlige Medvirken skulde have faaet Præget af en ærlig Bestræbelse fra alle Sider paa at skabe Landet den Forfatning, som tjener os alle bedst; det lykkedes os ikke. Maatte det nu blot lykkes os at holde os udenfor, at vor Sag ikke skal tage Skade. — Efter ethvert Ragnarok stiger en ny Jord op af Havet. Naar Ulven har slugt Odin, og Vidar har sprængt Ulven, da mødes Fremtidens Folk paa Idasletten for at grunde et nyt Samfund; der skal Kvinderne ogsaa give Møde, og til den Tid skal Mændene faa at vide, hvad vi kræver af den ny Forfatning — men heller ikke et Øjeblik før.

Qvo vadis? — hvor gaar du hen? — Atter i Aar stilles Dansk Kvindesamfund overfor dette Spørgsmaal. Vore Fællesmøder har altid været som en Vandrang paa Bjergetinder. Fra Himmelbjerget til Skamling Banke; fra Skamling til Hammeren. Ikke blot bogstavelig og geografisk, men ogsaa aandelig talt. Men aldrig har vi maaske staaet saa højt, som da vi i Fjor stod paa Skamlings historiske Banke og forlangte at faa Lov til at være med at skrive Danmarks Riges Grundlov. — Og nu staar vi altsaa i Dag paa Hammershus' gamle Slotsbanke. — Fra Skamling til Hammeren — skal den Vej for os betyde Nedgangens Vej, en Akkordens Vej? — Skal den betyde, at de Røster havde Ret, som i Fjor sagde, at Dansk Kvindesamfunds Koldingresolution var en politisk Dumhed? — Skal den betyde, at vi i Mellemtiden har flyttet vore Støtter ind igen og anerkendt Mændenes Ret til at skrive det tyvende Aarhundredes, vort Aarhundredes, Grundlov udenom os? —

Ja, dette Møde skal svare herpaa.

Mange Øjne er i disse Dage rettede paa os. »Qvo vadis? — hvor gaar du hen?« — saaledes spørger Røster rundt om fra. »Qvo vadis? — hvor gaar Du hen?« — saaledes spørger Røsten i os selv. Var det ikke andet end Mundsvejr og klingende Bjælder, hvad vi under saa megen Begejstring udtalte overfor Regering og Rigsdag i Fjor? — Behøvede Regeringen kun at signalisere Sporskifte for at faa os til at løbe fra vore egne Standpunkter? — Ja, lad os saa hurtigst muligt rive den Støtte ned, som vi plantede paa Skamling i Fjor, thi saa staar den der kun som en Skamstøtte for os selv!

Eller tør jeg tro, at den passive Holdning, Dansk Kvindesamfund har indtaget, siden Regeringen forelagde sit sidste Grundlovsforslag, den har været ensbetydende med, at vi staar endnu der, hvor vi stillede os i Fjor; at vi ikke har foretaget noget Sporskifte. Tør jeg tro, at den betyder, at vi i Aar lige saa lidt som i Fjor indrømmer Mændene Ret til at skrive Danmarks nye Grundlov alene; at vor Tavshed i denne Sag er ensbetydende med en stiltiende Protest? — Tør jeg tro, at vi endnu er rede til ved given Lejlighed at udtale overfor en ny Regering, og en ny Rigsdag, at det vedblivende er vor Overbevisning, at der ikke bør foretages nogen Omdannelse af vor Forfatning, før Kvinder ved en særlig Grundlovsændring har faaet politisk Valgret og Valgbarhed? — Ja, da har Vejen fra Skamling til Hammeren ikke betydet en Nedgangens Vej, men en Vej fra Tinde til Tinde, og da kan vor Støtte faa Lov til at blive staaende, der hvor vi plantede den i Fjor, thi da har vi ikke ladt den i Stikken, men kun samlet os endnu tættere om den, rejste til fra denne Stilling at forsvare vor Ret baade nu og i Fremtiden.

Qvo vadis? — hvor gaar du hen? — Hvad enten det er Røsterne udefra eller Røsten i os selv, som spørger, saa lad Svaret i Dag være dette:

»Vi gaar videre ad den Vej, hvor alle Fodspor peger frem, og intet tilbage. — Vi gaar videre i den Retning, hvor vi gik i Fjor og i Forfjor og alle vore Vandrings-Aar. — Vi gaar mod det Land, som vore Pionerer anede i Drøm, og som vore Efterkommere skal skue i Virkelighed, Landet hvor Mænd og Kvinder paa lige Fod, hver ud fra sit naturbestemte Livssyn, bygger Udviklingens Vej, lydige mod

de Love, som de i Fællesskab har skrevet. Derhen gaar vi.«

Der var engang en gammel Romer og Senator, som hver Gang, han tog Ordet i Senatet, sluttede sin Tale saaledes: »Forøvrigt mener jeg, at Karthago skal ødelægges.«

Jeg kan tænke mig, at hans Kolleger i Senatet og hvem der ellers har været til Stede, har smilet til hverandre og sagt ved sig selv: »Nu rider han sin gamle Kæphest.« Og jeg kan ligeledes tænke mig, at mange, som har hørt mig her i Dag, og da navnlig den Presse, som i Morgen skal forkynde for en større Offentlighed, hvad her er sagt i Dag, vil sige om mig, at jeg red min sædvanlige Kæphest og talte for de to Tempoers skrinlagte Politik. Men jeg skal tage mig de Smil, jeg høster, ligesaa let, som hin gamle Romer rimeligvis har taget sig sine, og jeg skal ikke lade mig afskrække fra, saa tidt Grundlovs-sagen kommer paa Tale, at gentage mit: »Forøvrigt mener jeg, at denne Sag ikke bør ordnes uden Kvindernes Medvirken.« Thi ligesaa vist, som der kom en Dag, hvor Karthago virkelig blev ødelagt, ligesaa vist tror jeg, der vil komme en Dag, hvor danske Mænd og Kvinder vil mødes i den Overbevisning, at en Grundlov, som skal være Udtryk baade for Mænds og Kvinders politiske Anskuelser, den maa nødvendig være skrevet af Mænd og Kvinder i Forening.

Alle politiske Partier har enedes om at skrinlægge de to Tempoers Politik og er i Øjeblikket travlt beskæftiget med at kaste Jord paa Laaget. Resultatet af denne usædvanlige Enighed vil om kortere eller længere Tid blive en Grundlov, af ligesaa enøjet Beskaffenhed som vor øvrige Lovgivning. Men der er noget som hedder Genopstandelse ogsaa i Politik. Og de to Tempoers Politik vil opstaa igen paa den Dag, hvor Kvinderne enes om i et andet Tempo at give Mændenes Forfatning det Præg af kvindeligt Livssyn, som man nu vil forholde den. Og dette andet Tempo bliver maaske det næste Krav, hvori Dansk Kvindesamfund flytter sine Støtter ud.

